

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМИ РЕСУРСАМИ БАНКУ

У статті розглядається поняття депозитних ресурсів банку та процес їх формування. Визначені завдання та принципи банку, дотримання яких є передумовою ефективного функціонування механізму формування депозитних ресурсів банківських установ.

Ключові слова: банк, депозитні ресурси, депозитна політика, система, управління.

Визначальну роль у діяльності банку відіграють такі складові як: банківська політика і стратегічне планування, управління активами і пасивами, а також управління ліквідністю й ризиками.

Складовою управління пасивами є система управління депозитними ресурсами, метою якої є забезпечення залучення достатнього обсягу коштів на поточні та строкові рахунки банку для здійснення активних операцій на вигідних для банку умовах, в обсязі і порядку, визначених чинним законодавством [1]. Теоретичні й методичні аспекти управління депозитними ресурсами банку відображені в роботах провідних вітчизняних вчених у галузі банківської справи та банківського менеджменту. Але вивчення опублікованих за даною проблематикою робіт дозволили зробити висновок про те, що питання пошуку й формування концептуальних і методичних підходів щодо вирішення завдання ефективного управління депозитними ресурсами банку недостатньо розроблені як у науковому, так і в організаційно-методичному аспектах.

Депозитні ресурси банку та процес їх формування є однією з найвагоміших складових діяльності будь-якого банку. Це можна пояснити тим, що депозитним ресурсам надано одне з найголовніших завдань, а саме покриття потреб банку для здійснення активних операцій. Саме депозитні ресурси є джерелом діяльності банку на ринку банківських послуг, формування яких являє собою головну задачу банку для здійснення в подальшому активних операцій. Вдале управління депозитними ресурсами банку сприяє покращенню фінансового результату банку, підвищенню надійності банку, впливає на його ділову репутацію та викликає довіру у населення. Досягнути ж цього можна завдяки вивченню теоретичних і практичних питань щодо методів управління депозитними ресурсами банку.

Д'яконова І. І. визначає систему управління депозитними ресурсами, що включає в себе об'єкт, суб'єкт, інструментарій управління та підсистему забезпечення, як депозитний менеджмент [2].

Системі управління депозитними ресурсами банку, як і будь-якій іншій

економічній системі, притаманні такі властивості:

складність – система управління депозитними ресурсами банку включає складові, які, у свою чергу, можна по ділити на дрібніші елементи;

структурність – системі управління депозитними ресурсами банку притаманна певна ієрархічна побудова, яка відображає зміст і співвідношення його складових і здатна підтримувати цілісність;

динамічність – система управління депозитними ресурсами банку формується та розвивається в умовах нестабільного середовища, тому, враховуючи відкритість і динамічність змін зовнішнього середовища;

адаптивність – система управління депозитними ресурсами банку має швидко реагувати на зміни, які відбуваються у внутрішньому та зовнішньому середовищі;

пропорційність – усі елементи системи управління депозитними ресурсами банку формуються в умовах узгодженості їх кількості;

часова обмеженість – реалізація системи управління депозитними ресурсами банку – це завдання довгострокового характеру, що зумовлено неможливістю врахування всіх факторів впливу на її величину у коротко строковому періоді;

реалістичність – чинники, що формують систему управління депозитними ресурсами банку, повинні мати конкретну практичну спрямованість [3].

Початковим етапом управління процесом залучення коштів на рахунки в банку є вибір стратегії на ринку депозитних послуг. Основні напрямки депозитної політики банківської установи визначаються Правлінням банку шляхом затвердження основних характеристик банківських продуктів та планових показників депозитної діяльності банку.

Стратегія банку на ринку депозитних послуг полягає в розширенні діяльності, оновленні продуктового ряду та збільшенні продажів прибуткових продуктів, оптимізації існуючої мережу банку, оптимізації виробничих процесів та посиленні контролю за видатками. Розробляються плани діяльності як для комітетів так і для третього рівня організаційно – штатної структури банку, тобто для філій, відділень. На даному етапі також характерне використання бізнес-планування. Плани представлені у вигляді наказів. Плани для здійснення діяльності банку складає комітет з управління плануванням та розвитку банківських операцій. Банк отримує певну орієнтацію на певних суб'єктів ринкових відносин – клієнтів. В контексті визначених цілей банківською установою вирішуються наступні завдання [4]:

розробка ефективної маркетингової системи з наданням спеціальних пільг, диференційованих за ступенем значущості клієнта для банку;

розробка процентної та тарифної політики банку;

організація партнерського співробітництва з якомога більшим числом клієнтів з метою поліпшення можливостей планування банком процесу руху коштів на їх рахунках;

постійне оновлення номенклатури послуг;

розвиток збутової мережі банку.

Механізм управління залучення та формування депозитних ресурсів

банку не є статичним утворенням, а постійно перебуває у динамічному розвитку. Важливою умовою ефективного функціонування механізму формування депозитних ресурсів є дотримання банком комплексу принципів:

- принцип єдності дій і засобів досягнення мети суб'єктами управління даного механізму;

- принцип комплексності процесу управління залученням депозитних ресурсів банку, який охоплює перераховані етапи;

- принцип єдності тактики і стратегії у процесі управління депозитних ресурсів для забезпечення його безперервності;

- принцип взаємозв'язку і взаємообумовленості елементів механізму управління та формування депозитних ресурсів банку, який полягає у тому, що функціонування окремого елемента зумовлює особливості дії іншого, а взаємний вплив та цілеспрямованість усієї сукупності елементів забезпечує результативність процесу управління залученням депозитних ресурсів банку;

- принцип гнучкості механізму та процесу залучення та формування депозитних ресурсів банку, що дає змогу адаптуватися до можливих змін на фінансовому ринку [5].

Депозитна політика банку виступає складовою банківського менеджменту, як комплекс заходів по формуванню депозитного портфеля, а також як різноманітні форми та методи щодо реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідних обсягів депозитних ресурсів.

Отже, наявність чіткої та гнучкої депозитної політики банку є необхідною умовою ефективно організації його діяльності у сфері залучення вкладів та відповідних відносин між банком та клієнтами. Ресурсна база сучасного банку характеризується широкою різноманітністю видів депозитів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 2121-III від 07.12.2000 р., із змінами, внесеними 01.04.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1087.635.40 &nobreak=1>.

2. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена Постановою Правління НБУ № 492 від 12.11.2003 р., із змінами, внесеними 02.12.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.

3. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» № 4452-VI від 23.02.2012 із змінами, внесеними 01.01.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.

4. Депозитна політика ПАТ КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.10.0.128/> Назва з внутрішньої сторінки сайту ПАТ КБ «ПриватБанк».

5. Валежна М. С. Організація обліку та контролю депозитних операцій банку [Текст] / М. С. Валежна // Управління розвитком. – 2013. – № 17. – С. 38-41.